

ROHKAISUKIRJA

VIERAANVARAISUUTEEN

Sinustako yhteisönrakentaja?

" Mikään määrä yhteiskunnan palveluita ei poista yksinäisyyttä tai korvaa toisten ihmisten ja yhteisöjen tarjoamaa turvaa ja iloa."

Esipuhe

Sillä, millaisen tunnejäljen yhteinen tekeminen jättää, on väliä. Rohkaisukirja vieraanvaraisuuteen on syntynyt tämän oivalluksen ja siitä johdettavien toimintatapojen jakamisen tarpeesta. Diakonissalaitoksen ja Helsingin kaupungin yhteistyönä vuonna 2018 käynnistetty kansalaistoiminnan kiihdyttämö Kanssala on pureutunut vieraanvaraisuuteen, kun kauttamme on kulkenut viimeisen kahden vuoden aikana useita satoja kaupunkilaisia osaksi eri yhteisöjen toimintaa toimiakseen niissä vapaaehtoisena, vertaisena tai yhteisön jäsenenä.

Näistä kohtaamisista ja niiden jälkeisistä kokemuksista syntyneen ymmärryksen mukaan mikään yksittäinen tekijä tai yksityiskohta ei takaa sitä, että yksilö kiinnittyy johonkin yhteisöön. Ennen kaikkea asenteella on väliä. Sillä, että ihminen kokee itsensä alusta alkaen tervetulleeksi, kuunnelluksi ja arvokkaaksi osaksi uutta yhteisöä. Vieraanvaraisuus ei kuitenkaan liity vain alun kohteliaisuuteen, vaan se näkyy myös pitkäjänteisessä ja avoimessa johtamisen kulttuurissa sekä yhteisön jaetussa vastuussa.

Havaintojemme mukaan osassa yhteisöjä nämä käytännöt tuntuvat olevan jo tuttuja ja niistä useimmat yhdistämämme kaupunkilaiset

löysivät paikkansa. Halusimme päästä sanan vieraanvaraisuus ytimeen ja purkaa sen osiin. Syksyllä 2019 toteutimme korkeakouluharjoittelijamme voimin havainnointia kymmenessä sellaisessa yhteisössä, joista olimme jälkikäteen kokemuksia vapaaehtoisilta kysyessämme kuulleet erityisen hyvää palautetta. Nämä yhteisöt olivat *Diakonissalaitoksen Alppitupa ja Paperittomien päiväkeskus, HelsinkiMission Albertin olohuone, Kannelmäen seurakunnan yhteisöruokailu, Monika naisten kotoutumiskeskus Monika, Koskelan palvelukeskus, Helsingin NMKY:n Toiminnan avulla työelämään -hanke ja kaupunkiolohuone Kohtaus.*

Havainnointia tehtiin osallistumalla päivän tai puolikkaan ajan kunkin yhteisön arkeen. Yhteisöissä mukana ollessa kysyttiin siellä kävijöiltä kysymyksiä, joissa haluttiin kuulla miksi kaupunkilaiset käyvät kyseisissä paikoissa ja miltä yhteisössä oleminen tuntuu. Havainnoinnista saatua materiaalia työstettiin ensin kuvittaja Aino Sutisen ja Kanssalan tiimin johdolla teemajulisteiksi. Niiden herättämän kiinnostuksen myötä aineistosta syntyi myös tämä yksilöille suunnattu Rohkaisukirja vieraanvaraisuuteen sekä yhteisöille soveltuva koulutusmateriaali.

1.

HUOKOISUUS ja KOKEILUKULTTUURI

Joka päivä jää fiilis,
että on tosi lämmin
meininki, kun sisääntulijat
otetaan vastaan. Vaikka
aluksi jännittää
tänne tuleminen,
tunne helpottuu.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKIPILARIT

KANSALAISTOIMINTA: "uusi KYLÄYHTEISÖ"

YHTEISÖIHIN
ON helppo TULLA
JA SIELLÄ TOIMIA

ILMAN ISOA
kynnystä
TAI PORTTIA

SAA OLLA
oma itsensä

ESTEETTÖMYYS
POISTETAAN yhdessä
ESTEITÄ KUULLA, NÄHDÄ,
lukkua, LIITTYÄ,
TUTUSTUA.

HUOKOISUUS ja
KOKEILUKULTTUURI

YKSILO

KOTI

KYLÄ

KAN
SSA
LA

YHTEIS-

KUNTA

USKALLETAAN
kokeilla
VUTTA

EI HAITTAA,
JOS JOSKUS
EPÄONNISTUU!

- ♥ yhdessä KEHITTÄMINEN
- ♥ VUOROVAIKUTUS

Aino SUTINEN

Minkälaisista aineksista huokoisuus yhteisössä syntyy?

"Joskus oman kodin kynnyks on niin korkea, että en vain päässyt yli ja ulos."

Jotta ihmiset löytäisivät muita ihmisiä, tarvitaan avoimia, helposti luokseen päästäviä yhteisöjä. Nämä voivat olla kohtaamispaikkoja, tilaisuuksia, tapahtumia tai vain oleskeluun tarkoitettuja tiloja - tai mielentiloja. Tärkeä osa vieraanvaraisuuden kokemuksesta on tunne, että tilanteessa saa olla oma itsensä ja yhteydessä toisiin ihmisiin.

Vieraanvaraisuudesta voi tulla voimavara ja yhdistävä tekijä, kun uudessa kyläyhteisössä on paikkoja kaikenlaisille ihmisille ja tekemiselle. Kun yksilö kokee olevansa yhteisön kautta tärkeä osa yhteiskuntaa, hän ikään kuin pörhistyy, koska tulee näkyväksi itselleen ja toisille. Sellainen kokemus antaa voimaa.

"Torstaisin tiedän, että pääsen mukaan, olen tärkeä osa yhteisöä. Vähän kuin entisajan maalaistalossa. Jos mummo ei ilmesty kiikkustuoliin, niin ihmetellään. Ei pakoteta tulemaan, mutta kysellään että mikähän on tilanne."

Yhteisöt ovat vastapainoa yksinäisyydelle ja vaihtoehtoja tekemättömyydelle. Kokemusten jakaminen ja uuden oppiminen yhdessä on iso osa vieraanvaraisuuden kokemuksesta. Huokoinen yhteisö antaa tulijan löytää itselleen sopivan roolin ja tehtävän kokeilemalla erilaisia asioita. Yhteisön työntekijöiden ammattitaitoa on tukea kokeiluja ja rohkaista edelleen, vaikka joku asia ei onnistuisikaan. Jaettu moka ei kasva liian suureksi, mutta jaettu ilo onnistumisista kaksinkertaistuu.

"Tekeminen on vapaata, voi suunnitella ja toteuttaa erilaisia juttuja, ei aina samaa. Näin toimiva yhteisö pysyy turvallisena, kun kaikki ovat sisäistäneet oman roolinsa omilla paikoillaan. Mitä voin tehdä ja mitä en, ja tiedän kuka mistäkin asiasta voi päättää."

Jos paikalla olevat ohjaajat tai osa henkilökuntaa ovat itse siirtyneet yhteisössä kävijöiden roolista nykyiseen tehtäväänsä, heidän vertaisuutensa perustuu omaan kokemukseen. Silloin voi olla erityisen helppoa luoda ja siirtää erilaisten ihmisten vuorovaikutukseen liittyvää kokeilukulttuuria yhä uusille kävijöille sekä pitää sitä yllä jatkossakin. Vertaiset ovat usein myös pohtineet erilaisten osallistumisen esteiden kitkemistä yhteisön kulttuurista. Erään yhteisön ilmoitustaulu kiteyttää asiaa näin: "Rohkaistaan teitä tekemään - se onnistuu!"

Kysymyksiä

Mitä sinä haluaisit kokeilla tai muuttaa yhteisössäsi?

Miten sinä tuet toista olemaan oma itsensä?

Hoksattiin,
että ihmisiä tulee
kun vain
pyytää.

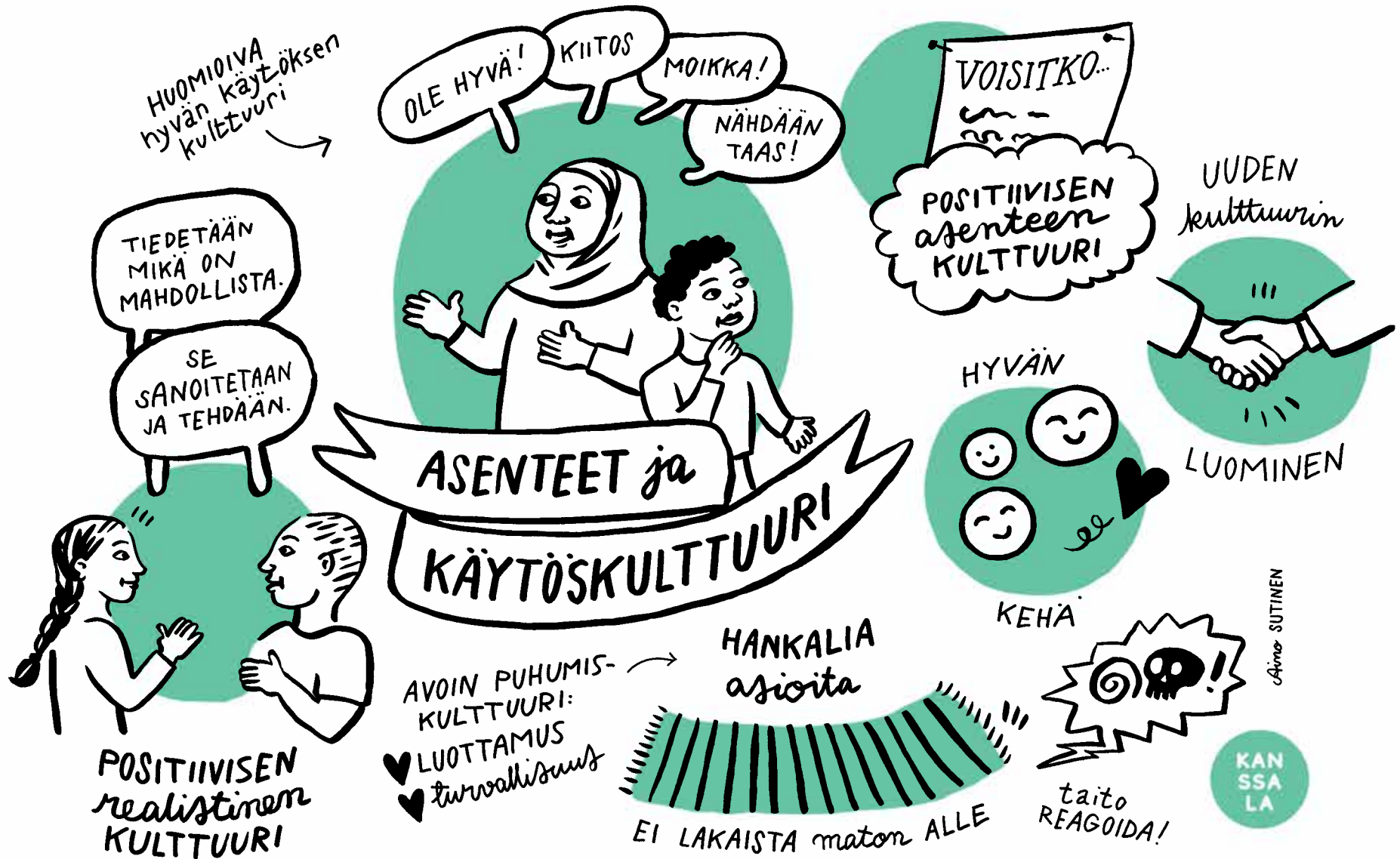
Se, että saa
kokeilla ja kehittää,
tekee työstä
merkityksellistä.

2.

ASENTEET ja KÄYTÖSKULTTUURI

Parasta on
ettei tarvii olla joku
erityistapaus, vaan
yksi joukosta.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKIPILARIT

Vieraanvaraisuus on kohteliasta käytöstä ja oven avaamista

Miltä sinusta tuntuu, kun olet tervetullut jonnekin? Entä miten se tunne syntyy: tervehditäänkö sinua kun saavut, pyydetäänkö mukaan, sanotaanko sinulle lähtiessä näkemisiin? Yhteisöön on helppo liittyä silloin, kun sen sanat ja teot kertovat samaa asiaa: sinä kuulut tänne. Ohjeet ja neuvot esitetään kohteliaasti. Jos tulee vastoinkäymisiä tai hankalia tilanteita, niihin tartutaan heti ja puuhataan selviksi asianosaisten kesken, rauhassa ja luottamuksellisesti.

Myös käytöskulttuuria voidaan uudistaa porukalla. Kun mukaan kutsutaan erilaisia toimijoita - opiskelijoita, harjoittelijoita, työelämäkokeilijoita, omaisia, vapaaehtoisia - yhteisöt pysyvät huokoisina, eloisina ja elämänmakuisina. Se, että ihmiset tulevat toimeen keskenään, yleensä näkyy ja tuntuu.

Kun vapaaehtoisia pyydettiin yhteisessä palautetapahtumassa menemään siihen paikkaan, jossa he yhteisössä voivat vaikuttaa eniten, suuri osa heistä meni ovelle. Yhtä tärkeää kuin huomata tulijoita on kiittää ja toivottaa uudelleen tervetulleeksi lähtijöitä.

Yhteisissä tiloissa oleviin toimintasääntöihin voidaan kirjoittaa asioita, joille sanotaan kyllä: esimerkiksi yhteisöllisyys, avuliaisuus, hymy, ystävällisyys, moninaisuuden ymmärtäminen, kunnioitus, yhdenvertaisuus ja huumori.

Hyvään keskittyvä käytös on myönteisyyttä ja realismia. Se on avoimuutta tietää, puhua ja tehdä sitä, mikä on mahdollista. Avoimessa yhteisökulttuurissa ihmiset voivat pyytää ja saada apua. Siellä havainnoidaan ja annetaan merkitystä hyville asioille.

Kävijät puhuvat yhteisöstään mukavien ihmisten jatkumona. Siellä on aikaa kohtaamisille ja läsnäololle. Ihmiset saavat kertoa omista asioistaan ja he oppivat katsomaan asioita toisten silmin.

Kaikenlaisten ja kaikkien paikalla olevien ihmisten ääni kuuluu ja he voivat vaikuttaa toimintaan ja tulevan suunnitteluun. Myös työntekijät kokevat uuden kulttuurin luomisen palkitsevana:

*"Paras kiitos itselle on,
kun vapaaehtoinen lähtiessä
sanoo kiitos."*

Kysymyksiä

Millainen käytös ilahduttaa sinua?

Kerro toiselle, mikä on hänen vahvuutensa ja miten sen voisi tuoda esiin yhteisössä.

Pidetään
ilmapiiri
avoimena.

Sinä
kuulut
tänne.

3.

MAHDOLLISTAJAT ja RAKENTAJAT

otetaan tosissaan
ja oikeasti osaksi
yhteisöä. Ymmärretään,
ettei ole ammattilainen,
mutta tehtävissä saa
kasvaa.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKEPIILARIT

ei selkeitä
jako-
linjoja!

JOUSTAVIEN
moolien
AJATTELU-
MALLI

TURVALLINEN
IHMINEN

HÄNEN seurassaan
SAA OLLA heikko
ja HAAVOITTUVAINEN

LÄHDETÄÄN
LIIKKEELLE JA
JATKETAAN HUOMENNA.
ALOITTAMINEN ON
TÄRKEINTÄ!

MAHDOLLISTAJAT ja
RAKENTAJAT

MAHDOLLISTAJIA
OVAT esim.

♥ VAPAAEHTOISET
työntekijät
♥ ASIAKKAAT
♥ ASUKKAAT

♥ JOHTAJAT
♥ ORGANISAATIOIT
♥ yhteis-
kunta

YHTEISÖJEN

VERKOSTO

TOISTEN
PALVELUIHIN,
TOIMINTAAN
saattaminen
TARVITTAESSA

KAN
SSA
LA

TILA luo

TUNNELMAA

Aimo SUTINEN

Yhteisöjä ja joustavia rooleja voidaan rakentaa tietoisesti

Vieraanvaraisessa yhteisössä syntyy myönteisiä siirtymiä, jotka auttavat ihmisiä eteenpäin. Ensinnäkin ihminen voi löytää itsensä monesta roolista, ja vapaaehtoisuus yhden tehtävän parissa voi toimia siltana muuhun toimintaan. Toiseksi kun ihminen saa itse huomiota ja huolenpitoa, hän voi oppia jakamaan sitä myös yhteisön ulkopuolella. Kolmanneksi yhteisöillä on verkostoja, joista syntyy sen jäsenille luontevia liittymispintoja oman tutun yhteisön rinnalle ja lisäksi.

Roolit

Erilaiset kansalaistoimintaan liittyvät termit kertovat siitä, että meillä on tarve määritellä ihmisiä roolien avulla. Puhumme työntekijöistä, vapaaehtoisista, asukkaista, asiakkaista, kävijöistä tai omaisista. Entä jos kaikki toiminnassa mukana olevat ja sinne haluavat olisivatkin 'yhteisönrakentajia'? Yhteisöjä voidaan tietoisesti rakentaa ja niissä olemista mahdollistaa. Roolit joustavat: sama ihminen voi toisena päivänä olla osallistuja, toisena vapaaehtoinen. Tämä vaatii erityisesti toiminnan järjestäjiltä pelisilmää ja taitoa tukea monimuotoisen ja joustavan yhteisön syntymistä sekä antaa tilaa ja rooleja monenlaisille ihmisille. Mutta parhaimmillaan myös

jokainen yhteisössä toimiva voi itse ottaa roolia rakentajana itselleen sopivalla ja ominaisella tavalla.

Rakentajien lisäksi yhteisöt ja sen jäsenet voivat olla mahdollistajia. Erilaisille toiveille voidaan antaa tilat tai järjestää materiaalia. Kun jollakin on osaamista ja intoa järjestää tunnelidisko, varataan paikka ja laitetaan musiikki soimaan. Monikieliseen tarinotoriin voidaan etsiä yhdessä kirjoja ja koota kulttuuritaustaltaan erilaisia ihmisiä lukemaan sekä kertomaan myös suullisina periytyneitä kertomuksia. Kesällä voidaan kutsua yhteisön naapurustoa mukaan järjestämään laajempaakin yhteisöllistä hyödyntämällä puistoalueita ja pihvoja ruuanlaittoon ja kaupunkilaisten nuotioiltoihin.

Tilat

Yhteisöt rakentavat minäkuvaansa tietoisesti tai tiedostamattomasti myös toimitilojensa kautta. On hyvä pohtia, mitä toivoisimme tilojen viestivän sinne ensi kertaa tuleville ja siellä toimiville. Kauneus, turvallisuus, puhtaus ja viihtyisyys viestivät siitä, että kävijöitä arvostetaan ja heille halutaan tarjota parasta. Mielikuvat ja tunnelma voivat syntyä monesta seikasta ja monen ihmisen taidoilla ja osaamisella. Jos ihmiset voivat osallistua tilojen ja toiminnallisuuksien suunnitteluun, lopputulos on enemmän koko yhteisön näköinen ja yhteisön jäsenet sitoutuneempia huolehtimaan sen viihtyvyydestä.

Läsnäolo

Yhteisö ja turvallisen tilan tuntu syntyvät myös ihmisten käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen kautta. Myötätuntoinen läsnäoleminen tekee ihmeitä silloin, kun lähimmäisellä on voimat vähissä ja vaikeita tilanteita elämässään. Pelkäänsä se, että voi tulla toisten ihmisten seuraan ilman erityisiä odotuksia, voi auttaa selviytymään. Yhteisöissä on tietoa muista verkostoista, joista apua ja tukea löytyy tarvittaessa. ”Me kuljetaan rinnalla ja saatetaan perille, ettei jää polun varrelle”, sanoittaa eräs yhteisön jäsen asiaa.

Vieraanvarainen yhteisö voi mahdollistaa sen, että päästään ihmisten omien tai yhteisten tarpeiden ja toiveiden kanssa liikkeelle mahdollisimman nopeasti. Yhteisön jäsenet voivat kontaktiensa kautta luoda verkostoja vaikkapa eri järjestöjen, seurakunnan tai kunnan toimijoista. Käsityöpiirin mummut pääsevät opettamaan neulomista yläasteen koululuokkaan, ja samalla syntyy arvokkaita ylisukupolvisia ihmissuhteita ja välittämistä. Yhteisöruokailun kokiryhmä vierailee ja tutustuu, miten muualla toimitaan. Yhteisöt oppivat uutta ja vahvistuvat.

Moniroomisuus auttaa yhteisöä hitsautumaan yhteen: kun jokainen mieltää itsensä yhteisönrakentajaksi, on helpompi olla me. Erilaisuus häipyä ja yhteiset asiat löytyvät. Sitoutuminen yhteisöön syntyy ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

Kysymyksiä

Oletko itse mahdollistaja vai rakentaja – kenties molempia? Mieti käytännön esimerkkejä.

Mieti toiselle uusi rooli tai tehtävä, jossa hän saisi loistaa.

Me kuljetaan rinnalla ja saatetaan perille, ettei jää polun varrelle.

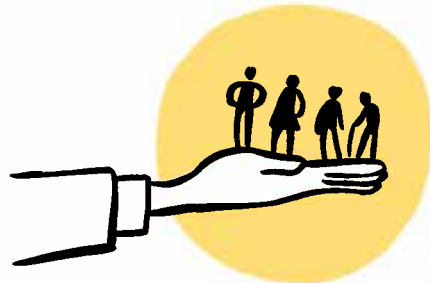
Yhteisö on kuin alusta jolta voi ponnahtaa, tai jossa voi vähän aikaa hengailia.

4.

JOHTAMINEN

Eletään yhdessä
tavallista elämää.
Roolit pitää tietysti
olla tiedossa ja
olemassa.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKIPILARIT

NAKYMÄTÖNTÄ
kannattelua

- ♥ JOUSTAVUUS
- ♥ TURVALLISUUS
- ♥ luottamus

JOHTAMINEN

- ♥ VALTA
- ♥ vastuu

JAETTU
vastuu

- ♥ LAAJENNETTU
yhteisö
- ♥ OMAISET
- ♥ VAPAAEHTOISET
- ♥ TYÖNTEKIJÄT

Aino SUTINEN

elävät ja
MUOKKAUTUVAT
yhteisön
kehittyessä

YHDESSÄ sovittuun
ON helppo
SITOUTUA

VAIKUTUSVALTA
on
positiivista!

YHTEISÖN
TOIMINTA-
SÄÄNNÖT

VOIN
VAIKUTTAA.
MINUA
KUUNNELLAN.

KAN
SSA
LA

Vieraanvaraisuus on yhdessä johtamista

Yhteisö tarvitsee myös johtajuutta. Kansalaistoiminnan ja vapaaehtoisuuden johtaminen on vastuun ymmärtämistä, jakamista ja mahdollistamista. Valta ja vastuu kulkevat käsi kädessä, ja yhteisöissä näitä voidaan jakaa. Johtaminen on parhaimmillaan näkymätöntä kannattelua, jonka merkkeinä yhteinen toiminta ja tekeminen on joustavaa ja turvallista sekä perustuu luottamukseen. Roolit ovat selkeitä ja ihmiset tietävät, kenen puoleen kääntyä kysymään neuvoa ja apua.

Johtaja tuntee joukkonsa ja pitää huolta siitä, että kaikki saavat arvostusta, tilaa ja mahdollisuuksia toimia yhteisön erilaisissa tehtävissä niin halutessaan. Hän kannustaa ja kiittää, mutta joskus hänen pitää myös linjata asioita tai huomata, jos joku väsy tai turhautuu.

Johtajan pitää olla välillä myös läsnä. Se voi tarkoittaa vaikka sitä, että johtaja menee tietokoneensa kanssa työskentelemään yhteisiin asiakastiloihin aina silloin, kun se on työtehtäviltä mahdollista. ”Olen siinä saatavilla. Kuulen ja näen mitä kaikkea päivän aikana tapahtuu. Tulen tutuksi, mikä alentaa kynnystä lähestyä muussakin yhteydessä.”

Tehtäviä organisoidaan myös tiimitasolla. Ryhmävapaaehtoisuudessa toimitaan porukassa jonkun sovitun tehtävän parissa. Ryhmäläiset voivat keskenään sopia, kuka milloinkin on paikalla. Näin tehtävät jakautuvat tasaisesti, eikä yhdelle kasaudu paineita siitä, tuleeko homma hoidettua. Jaettu vastuu laajentaa yhteisöön kuuluvien joukkoa.

Yhteisön jäsenetkin voivat johtaa ihmisiä ja prosesseja eri tilanteissa. Kaikki saavat mahdollisuuksien mukaan osallistua ja vaikuttaa siihen, millaiset säännöt ovat. Jaettu vastuu laajentaa yhteisöön kuulumista kokevien joukkoa. Jaettu johtajuus on yhteisöllistä suunnittelua, keskustelevuutta ja joustavuutta. Jaettu johtajuus sitouttaa ja vahvistaa kuulluksi tulemisen tunnetta. Johtaja käyttää myös omaa ja muiden luovuutta hyödyksi. Johtaminen on yhdessä päättämisen mahdollistamista eli äänen ja vallan antamista laajemmalle joukolle.

Kysymyksiä

Mihin ja miten haluaisit vaikuttaa yhteisössäsi?

Kertokaa toisillenne, mitä jaettu vastuu tarkoittaa.

Johtaja on sellainen, joka mahdollistaa kokeilua ja tukee, ymmärtää kulttuurin merkitystä ja on avoin ja keskusteleva."

Kaikki tekee kaikkea, autetaan toisia, annetaan tilaa luonnollisille vuorovaikutussuhteille.

5.

AMMATITAITO JA TUNTEET

Pitää osata
rakentaa
luottamusta. on
tärkeää huomata,
miltä ihmisestä
tuntuu.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKIPILARIT

AMMATTITAITOISELLA
TYÖNTEKIJÄLLÄ ON
tilaa TUNTEILLEKIN

TUNTEET:
♥ SALLITTUJA
♥ OSA elämää
♥ SAA näyttää

JÄRJEN ja TUNTEIDEN

hyvä KOMBINAATIO

tunne
ei silti
VIE

AMMATTITAITO

ja TUNTEET

LÄSNÄOLO!

KIIREETTÖMYYDEN
TUNNUN RAKENTAMINEN
ON OSA ammatti-
taitoa.

HUOMIOI
KAIKKI JA
OLE IHMINEN
IHMISELLE.

Aino SUTINEN

HUUMORI JA yhdessä HYMYILY

JOKAINEN
voi olla
ASIAANTUNTIJA

KAN
SSA
LA

Vieraanvaraisessa yhteisössä osataan ja tunnetaan

Yhteisönrakentajana toimiva työntekijä rohkaisee toimintaan mukaan tulevia vapaaehtoisia kärsivällisyyteen. Aluksi tuntuu, ettei mitään tapahdu. Aika, läsnäolo ja kiireettömyys ovat kuitenkin avain luottamuksen syntymiseen. Yhteistä uutta toimintaa vapaaehtoisten, työntekijöiden ja kävijöiden kesken syntyy usein vasta sen jälkeen, kun luottamusta on rakennettu ilman tarkkarajaista tekemistä.

Vaikka asiat olisivat vakavia ja tärkeitä, voidaan tutustumisen myötä myös pitää hauskaa ja nauraa – huumori yhdistää ja rentouttaa tilanteita. Hymy on vieraanvaraisen yhteisön yhteinen käyntikortti ja tervetuloivotus. Kohtaamisia ja aikaa kuunnella tapahtuu, kun ihmiset vain jäävät juttelemaan keskenään. Yhteinen viihtyisä tila ja pysähtyminen hetkiin luo uusia suhteita ja ylläpitää jo muotoutuneita syvemmäksi. Herkkä kuuntelija on hyvä mahdollistaja.

Työntekijä kuvaa omaa työpaikkaansa: “Merkityksellinen yhteisö, joka kulkee siviilissäkin mukana.” Toinen kertoo: ”Joka aamu kun herään, koen itseni ja oman työni tarpeelliseksi ja tärkeäksi. Tässä työssä on ihan oikeasti ja konkreettisesti kysymys ihmisten elämästä.” Yhteisöstä oman kodin löytänyt sanoittaa tunteitaan näin:

”Täällä ei tarvitse peitellä, valehdella tai hävetä, mikä tuntuu tosi hyvältä. Täällä saa olla myös omissa oloissaan, mutta silti osa yhteisöä.”

Vieraanvaraiset ja turvalliset yhteisöt ovat portteja ulos eristäytyneisyydestä. Kansalaistoiminnan ammattilainen käyttää tunteita työssään – hänen ei tarvitse paeta tunteita ammattiroolin kilven taakse, vaan hänellä on lupa olla ihminen ihmiselle. Kaikki saavat olla omia persooniaan - kuitenkin niin, että työntekijä osaa ohjata tilanteita eikä yhteisö jää tunteiden viemäksi. Eräs työntekijä puhuu ”ohkaisista suodattimista”: kun yhteisössä on erilaisia ja eri ikäisiä ihmisiä – niin työntekijöissä kuin asiakkaisakin – kansalaistoiminnan ammattitaitoa on ymmärtää, että jokainen voi olla asiantuntija. Yhteisö on sekä työntekijöiden että osallistujien yhteinen ja yhdessä muokkautuva. Se on hyvä porukka, jossa tunnetaan ja tiedetään tavat.

Kysymyksiä

Missä tunnet olevasi asiantuntija?

Pohtikaa yhdessä mitkä tunteet on helppo ja toisaalta mitkä vaikea ilmaista.

Tärkeitä periaatteita töissä ovat ihmisten henkilökohtainen kohtaaminen ja ajatus siitä, että jokainen ihminen on erilainen ja erityinen.

Täällä olen parhaimmillani.

6. TOIVO

Pidetään
huolta
yhdessä.

VIERAANVARAISEN YHTEISÖN TUKEPIILARIT

KOHTAAMINEN
ON TOIVOA

ILO!

- ♥ usko IHMISEEN
- ♥ JAETTU tunnekokemus
- ♥ KANNUSTAMINEN

YKSILÖN oma TOIVO

VAIKEASSA
TILANTEESSA

VOIN
OLLA TOISEN
ONNELLISUUDEN
MAHDOLLISTAJA.

TOIVO

ASENNE
♥ tavoite

TOIVO ON
PALKINTO

myös
YHTEISÖLLE

♥ yhteinen
ONNISTUMINEN

ON TÄRKEÄÄ
AUTTAA TOISTA
LÖYTÄMÄÄN
VIERAAN-
VARAINEN
YHTEISÖ.

KAN
SSA
LA

TURVASATAMA,
hengenvpelastaja...

TOIVON
näköala

Vieraanvaraisen yhteisön tunnistaa toivon merkeistä

Ajoittainen toivottomuus on inhimillinen tunne, joka yhdistää meitä ihmisiä. Kansalaistoiminta voi lievittää toivottomuuden tunteita monellakin tavalla. Yhtäältä jo asioista puhuminen muiden kanssa keventää taakkaa ja toisaalta asiat asettuvat mittasuhteisiin, kun niitä katsoo yhdessä eikä yksin. Yhteisössä toimiessa voi kokea olevansa merkityksellinen ja tärkeä muille. Yksinäisyyden tunteet lievittyvät ja yhdessä voidaan etsiä ja nähdä ratkaisuja. Yhteisö tarjoaa tai voi auttaa löytämään myös käytännön tukea ja apua.

Vieraanvaraisuudella on monet kasvot. Kun ihmiset aidosti kohtaavat toisensa ja pääsevät avoimeen ja yhdenvertaiseen vuorovaikutukseen, heidän välilleen alkaa rakentua luottamusta. Luottamuksen rakentaminen ei tapahdu hetkessä, mutta yhteisössä sitä ei ainakaan tarvitse tehdä yksin. Yhteisöön tiensä löytänyt kertoo omasta matkastaan:

"Kun oli masennusta, olisin vain halunnut jäädä kotiin. Täällä käyminen oli todella tärkeää mielenterveydelle. Piristyi ja uskalsi lähteä ihmisten ilmoille muutenkin. Piristää ja virkistää!"

Omasta yhteisöstään paikan löytäneet puhuvat vahvoin sanoin sen merkityksestä. Yhteisöstä voi tulla käännteentekevä, ratkaiseva asia ihmisen elämässä. Siitä voi tulla syy lähteä kotoa liikkeelle. Ihmiset kuvailevat vieraanvaraista yhteisöä määränpääksi, tarkoitukseksi tai jopa hengenvpelastajaksi: "Ihminen ei voi olla ilman yhteisöä."

Vieraanvaraisen yhteisön rakentajina ja mahdollistajina ihmiset tarvitsevat toisiaan peileiksi. Kollektiivinen käyttäytyminen muuttuu, kun ihmiset huomaavat, minkälaisella puheella, käytöksellä ja huomioon ottamisella toinen saa kokemuksen siitä, että hän on juuri omana itsenään hyväksytty mukaan ja tervetullut osa yhteisöämme.

Yhteisönrakentajat ovat eräänlaisia hyvän puolustajia ja toivon lähettiläitä. On mahdollista jakaa osaamista ja rohkaista yhä uusia yhteisöjä avaamaan oviaan ja huomaamaan kaikkien oikeuden jakaa elämänsä arkea ja juhlaa muiden kanssa toimien. Tästä syntyy toivoa.

Kysymyksiä

Miten voit ilahduttaa toista yhteisössäsi? /
Mitkä asiat antavat sinulle toivoa?

.....

.....

.....

.....

Kertokaa toisillenne toiveistanne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

OHJEISTUS TEHTÄVÄKYSYMYKSILLE

Havainnoikaa hyvää. Puuttuvan ja muutettavan osalta lähdetään liikkeelle!
Miten tämä voisi tapahtua? Mitä teillä jo osataan? Mitä pitää kehittää?

Yksilötehtävä 1.

Katso kyseisen osion kuvaa ja pohdi esitettyä kysymystä yksin.

Paritehtävä 2.

Keskustelkaa osion yhteydessä annetusta tehtävästä keskenänne.

Mitä itsellesi tuttua kuulet ja näet?

Mikä on uutta tai erilaista?

Miettikää kohtien 1 ja 2 lopuksi, mitä ja miten haluatte viedä näitä isomman joukon pohdittavaksi.

Materiaali on Kanssalan ja Agricola-opintokeskuksen yhteistyötä pohjautuen Pirjo von Essenin Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopintojen harjoittelujakson aikana tekemään kehittämistehtävään ”Vieraanvaraiset yhteisöt”.

Havainnoimme sitä, miten eri yhteisöissä mielletään oma vieraanvaraisuus ja asetettiin heidät pohtimaan, mistä kaikesta se heillä syntyy.

Tekijät kiittävät kaikkia tämän rohkaisukirjan rakentamiseen osallistuneita. Tehdään jatkossakin yhteisöjen mahdollisuuksia näkyväksi.

Mukana osallistuvassa havainnoinnissa olivat seuraavat yhteisöt ja tapahtumat:

D-asetat Kontula ja Kallio, Diakonissalaitos
Asunnottomien yön tapahtuma, Symppis Kontula
Helsingin NMKY, TAT-toiminta, Social Kitchen ja KickStart
Suojattomat -yhteisöhanke, Paperittomien päiväkeskus, Itäkeskus
Alppitupa, Diakonissalaitos
Koskelan palvelukeskus, Helsingin kaupunki
Jennyn olohuone, yhteisöruokailu, Kannelmäen seurakunta
Albertin olohuone, Helsinki Missio
Kotoutumiskeskus Monika, Monika-Naiset liitto ry
Kohtaus ry, Nuorten aikuisten kaupunkiolohuone Malmi

ROHKAISUKIRJA VIERAANVARAISVUTEEN

Tekstit: Pirjo von Essen ja Saara Simonen
Kuvitus: Aino Sutinen
Taitto ja graafinen suunnittelu: helladesign.fi
2020